

СТАНАУЛЕННЕ І РАЗВІЦЦЁ ПАТЭНТАВАГА ОРГАНА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Я. С. Мальчэўск

*Нацыянальны цэнтр
інтэлектуальнай уласнасці*

Працэс дзяржаўнага будаўніцтва у Рэспубліцы Беларусь, яшчэ пачаўся пасля атрымання ёю незалежнасці ў 1991 г., прадугледжваў стварэнне ўласных органаў дзяржаўнага шравання ў розных галінах грамадскай дзейнасці. Не абмішуе гэты працэс і сферу аховы прамысловай уласнасці.

Пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 9 красавіка 1992 г. № 199 у мэтах забеспячэння фарміравання і правядзення эканамічнай, прававой і тэхнічнай палітыкі ў вобласці прамысловай уласнасці было ўтворана Дзяржаўнае патэнтавае ведамства Рэспублікі Беларусь пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь – патэнтавы орган Рэспублікі Беларусь [1]. Першапачаткова было нарматываўна замацавана, што Белдзяржпатэнт ажыццяўляе афармленне дзяржаўнай рэгістрацыі аб'ектаў прамысловай уласнасці і інфармацыйна-метадалагічнае забеспячэнне дадзенай дзейнасці.

Для дэталёвай рэгламентацыі дзейнасці нацыянальнага патэнтавага органа было неабходным прыняццё адпаведнага арганізацыйнага дакумента. Палажэнне аб Дзяржаўным патэнтавым ведамстве Рэспублікі Беларусь пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь было зацверджана пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 31 ліпеня 1992 г. № 472. Аналіз асноўных задач (функцый), ускладзеных на Белдзяржпатэнт у адпаведнасці з Палажэннем [2], дазваляе канстатаваць пашырэнне кампетэнцыі патэнтавага органа. Так, у Белдзяржпатэнта з'яўляецца шэраг новых функцый: рэгістрацыя дамоў аб перадачы правоў на патэнты і ліцэнзійных дамоў; камплектаванне і захоўванне дзяржаўнага патэнтавага фонду; выданне афіцыйнага бюлетэня; аказанне метадычнай дапамогі. Аднак галоўным новаўвядзеннем было замацаванне за патэнтавым органам функцыі па распрацоўцы нарматываўнай базы (заканадаўства) прамысловай уласнасці, што пераўтварала Белдзяржпатэнт у дзяржаўнай установы ў паўнапраўны орган дзяржаўнага кіравання Рэспублікі Беларусь у сферы патэнтавага права.

Дзяржаўнае патэнтавае ведамства пры Савеце Мінстраў Рэспублікі Беларусь існавала даволі непрацяглы перыяд. У верасні 1994 г. Дзяржаўнае патэнтавае ведамства Рэспублікі Беларусь пры Савеце Мінстраў Рэспублікі Беларусь было рэарганізавана шляхам яго далучэння да Мінстэрства адукацыі і навукі Рэспублікі Беларусь са стварэннем указаным Міністэрствам у сваёй структуры адпаведна Дзяржаўнага патэнтавага ведамства (Белдзяржпатэнт) з правамі юрыдычнай асобы [3]. Нягледзячы на пашэўне свайго палажэння у іерархіі дзяржаўных органаў Рэспублікі Беларусь, патэнтавы орган захаваў статус рэспубліканскага органа дзяржаўнага шравання.

Функцыі Белдзяржпатэнта пасля рэарганізацыі істотна не змянішыся. Акрамя функцый, замацаваных за патэнтавым органам Палажэннем аб Дзяржаўным патэнтавым ведамстве пры Савеце Мінстраў Рэспублікі Беларусь 1992 г., на Белдзяржпатэнт былі ўскладзены функцыі разгляду скаргаў і спрэчак паводле заканадаўства Рэспублікі Беларусь аб прамысловай уласнасці і ўстанаўлення формаў дакументаў, неабходных для афармлення аховы аб'ектаў прамысловай уласнасці і дзейнасці патэнтавых павераных Рэспублікі Беларусь [4].

Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 11 студзеня 1997 г. № 30 Дзяржаўнае патэнтавае ведамства Мінстэрства адукацыі і навукі было ператворана ў Дзяржаўны патэнтавы камітэт Рэспублікі Беларусь (Белдзяржпатэнт). Указам была зацверджана мэта рэспубліканскіх органаў дзяржаўнага шравання, падпарадкаваных Ураду Рэспублікі Беларусь, у склад якой быў уключаны Дзяржаўны патэнтавы камітэт Рэспублікі Беларусь [5]. Статус Белдзяржпатэнта быў роўны ўзроўню міністэрства Рэспублікі Беларусь. Старшыня Белдзяржпатэнта ўваходзіў у склад Савета Мінстраў Рэспублікі Беларусь.

Трэба адзначыць з'яўленне новых для патэнтавага органа функцый распрацоўкі і ажыццяўлення мерапрыемстваў, накіраваных на рэалізацыю дзяржаўнай палітыкі ў вобласці аховы прамысловай уласнасці і правядзення адпаведнай дзяржаўнай палітыкі ў рэспубліцы і міжнароднага супрацоўніцтва па пытаннях патэнтавай дзейнасці і аховы прамысловай уласнасці [6], было абумоўлена, галоўным чынам, павышэннем яго статусу.

У верасні 2001 г. Дзяржаўны патэнтавы камітэт Рэспублікі Беларусь быў ператвораны ў Дзяржаўную установу «Нацыянальны цэнтр інтэлектуальнай уласнасці» у структуры Камітэта па навуцы пры Савеце Мінстраў Рэспублікі Беларусь [7]. Варта адзначыць,

што разам з пашжэннем статусу адбылося пашырэнне кампетэнцыі патэнтавага органа. Нацыянальнаму цэнтру інтэлектуальнай уласнасці былГ перададзены функцыі ліквідаванага Камітэта па аўтарскх і сумежных правах пры Міністэрстве юстыцыі РэспублікГ Беларусь.

Статут Нацыянальнага цэнтра інтэлектуальнай уласнасці быу зацверджаны загадам Камітэта па навуцы пры Савеце Міністрау РэспублікГ Беларусь ад 30 лГстапада 2001 г. № 32.

Указам Прэзшэнта РэспублікГ Беларусь ад 12 лютага 2004 г. № 66 Нацыянальны цэнтр штэлектуальнай уласнасці быу падпарадкаваны Дзяржаўнаму камітэту па навуцы і тэхналогіях РэспублікГ Беларусь (ДКНТ) [8]. Павышэнне статусу вышэйшайшай аргапзацыі абумовіла ускоснае павышэнне статусу і патэнтавага органа.

31 мая 2004 г. пастановай Савета Мшстрау РэспублікГ Беларусь № 641 было зацверджана Палажэнне аб Нацыянальным цэнтры штэлектуальнай уласнасці. Дзейнасць рэспубліканскх дзяржаўных устаноу, як правіла, рэгламентуецца статутам^ зацверджанымГ адпаведнымі рэспубліканскімі органамі дзяржаўнага кіравання. Палажэнне больш характэрнае для рэспубліканскага органа дзяржаўнага шравання. Ташм чынам, вш дакумента і узровень яго зацвярджэння фармальна яшчэ больш павысш статус патэнтавага органа. Аднак Статут Нацыянальнага цэнтра штэлектуальнай уласнасці не страшу сшу з прыняццем Палажэння. Складася даволГ шцавая сГтуацыя, калГ адначасова для патэнтавага органа дзейшчаюць два рознаузроуневых аргапзацыйных дакумента, яшы рэгламентуюць яго дзейнасць.

Нягледзячы на тое, што фармальна функцыя па фармГраванш і удасканаленш заканадаўства аб штэлектуальнай уласнасці была ускладзена на КамГтэт па навуцы пры Савеце Мшстрау РэспублікГ Беларусь (з 2004 г. Дзяржаўны камГтэт па навуцы і тэхналопях РэспублікГ Беларусь) непасрэдна рэалГзоуваць яе працягвау нацыянальны патэнтавы орган.

З улшам вышэйадзначанага можна зрабш выснову, што з моманту зацвярджэння Палажэння Нацыянальны цэнтр штэлектуальнай уласнасці займае прамежкавае месца памГж рэспубліканскім органам дзяржаўнай улады і дзяржаўнай установай рэспубліканскага значэння.

Як было адзначана вышэй, падчас пераутварэння патэнтавага органа статус яго Гстотна змяняўся, што у сваю чаргу цягнула адпаведныя змены кампетэнцыі Менавгта таму у якасці асноўнага крытэрыю выдзялення этапу развшця патэнтавага органа даслед-

чык выбрау сутнасныя змяненні яго статусу, які былі абумоўлены асноўнымі рэарганізацыямі патэнтавага органа. Дэталёвы аналіз пасторыі патэнтавага органа Рэспублікі Беларусь дазваляе выдзяліць наступныя этапы яго развіцця: 1) першы этап (1992-1997 гг.), на якім адбываецца ўтварэнне патэнтавага органа дзяржаўнага кіравання рэспубліканскага узроўню: вызначэнне яго асноўных функцый; 2) другі этап (1997-2001 гг.), на якім адбываецца павышэнне статусу патэнтавага органа да узроўню рэспубліканскага органа дзяржаўнага кіравання, наданне функцый па распрацоўцы і ажыццяўленні мерапрыемстваў, накіраваных на рэалізацыю дзяржаўнай палітыкі ў вобласці аховы прамысловай уласнасці; 3) трэці этап (2001 г. - па сучасны момант), на якім адбываецца павышэнне статусу патэнтавага органа да узроўню дзяржаўнай установы з элементамі органа дзяржаўнага кіравання, рэгламентацыя дзейнасці патэнтавага органа адначасова двума арганізацыйнымі дакументамі рознай юрыдычнай сілы і статусу, наданне функцый па абароне аўтарскага і сумежных правоў.

Літаратура

1. Об образовании Государственного патентного ведомства при Совете Министров Республики Беларусь: постановление Совета Министров Респ. Беларусь, 9 апреля 1992 г. № 199 // Консультант плюс: Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. - Минск, 2010.
2. Вопросы Государственного патентного ведомства при Совете Министров Республики Беларусь: постановление Совета Министров Респ. Беларусь, 31 июля 1992 г. № 472 // Консультант плюс: Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. - Минск, 2010.
3. Об изменении структуры центральных органов управления Республики Беларусь: Указ Президента Респ. Беларусь, 23 сентября 1994 г. № 122 // Консультант плюс: Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. - Минск, 2010.
4. Положение о Государственном патентном ведомстве, утверждено приказом Министра образования и науки Респ. Беларусь, 12 декабря 1995 г. № 461 // Консультант плюс: Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. - Минск, 2010.

5. О системе республиканских органов государственного управления, подчиненных Правительству Республики Беларусь: Указ Президента Респ. Беларусь, 11 января 1997 г. № 30 // Консультант плюс: Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. - Минск, 2010.

6. Положение о Государственном патентном комитете Республики Беларусь, утверждено постановлением Совета Министров Респ. Беларусь, 11 апреля 1997 г. № 322 // Консультант плюс: Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. - Минск, 2010.

7. О совершенствовании системы республиканских органов государственного управления и иных государственных организаций, подчиненных Правительству Республики Беларусь: Указ Президента Респ. Беларусь, 24 сентября 2001 г. № 516 // Консультант плюс: Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. - Минск, 2010.

8. О некоторых мерах по оптимизации системы республиканских органов государственного управления и иных государственных организаций, подчиненных Совету Министров Республики Беларусь, структуры и численности работников государственных органов, других государственных организаций: Указ Президента Респ. Беларусь, 12 февраля 2004 г. № 66 // Консультант плюс: Беларусь. Технология 3000 [Электронный ресурс] / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. - Минск, 2010.